

Własność intelektualna a aspekty prawne

radca prawny

Marcin Żuraw

**Ochrona własności intelektualnej jest sferą
prawa nierozdzielnie związaną z procesami
transferu i komercjalizacji technologii**

Prawo autorskie

Prawo własności przemysłowej

Ochrona przed nieuczciwą konkurencją

Prawo autorskie

Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

Przykładowe kategorie utworów:

- utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);
- utwory plastyczne;
- utwory fotograficzne;
- utwory lutnicze;
- utwory wzornictwa przemysłowego;
- utwory architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;
- utwory muzyczne i słowno-muzyczne;
- utwory sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;
- utwory audiowizualne (w tym filmowe).

W ramach prawa autorskiego ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

Utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, chociażby miał postać nieukończoną.

Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności.

Opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie, przeróbka, adaptacja, jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego.

Za opracowanie nie uważa się utworu, który powstał w wyniku inspiracji cudzym utworem.

Zbiory, antologie, wybory, bazy danych spełniające cechy utworu są przedmiotem prawa autorskiego, nawet jeżeli zawierają niechronione materiały, o ile przyjęty w nich dobór, układ lub zestawienie ma twórczy charakter, bez uszczerbku dla praw do wykorzystanych utworów.

Podmiot prawa autorskiego

Prawo autorskie przysługuje **twórcy**, o ile **ustawa nie stanowi inaczej**.

Współtwórcom przysługuje prawo autorskie **wspólnie**. Domniemywa się, że wielkości udziałów są równe.

Autorskie prawa majątkowe **do utworu zbiorowego**, w szczególności do encyklopedii lub publikacji periodycznej, **przysługują producentowi lub wydawcy**, a do poszczególnych części mających samodzielne znaczenie - ich twórcom. **Domniemywa się, że producentowi lub wydawcy przysługuje prawo do tytułu**.

Jeżeli ustawa lub umowa o pracę nie stanowią inaczej, **pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.**

Jeżeli pracodawca, w okresie dwóch lat od daty przyjęcia utworu, nie przystąpi do rozpowszechniania utworu przewidzianego w umowie o pracę do rozpowszechniania, twórca może wyznaczyć pracodawcy na piśmie odpowiedni termin na rozpowszechnienie utworu z tym skutkiem, że po jego bezskutecznym upływie prawa uzyskane przez pracodawcę wraz z własnością przedmiotu, na którym utwór utrwalono, powracają do twórcy, chyba że umowa stanowi inaczej. Strony mogą określić inny termin na przystąpienie do rozpowszechniania utworu.

Jeżeli umowa o pracę nie stanowi inaczej, z chwilą przyjęcia utworu pracodawca nabywa własność przedmiotu, na którym utwór utrwalono.

Jeżeli w umowie o pracę nie postanowiono inaczej, **instytucji naukowej przysługuje pierwszeństwo opublikowania utworu naukowego** pracownika, który stworzył ten utwór w wyniku wykonywania **obowiązków ze stosunku pracy**. Twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia. Pierwszeństwo opublikowania wygasa, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dostarczenia utworu nie zawarto z twórcą umowy o wydanie utworu albo jeżeli w okresie dwóch lat od daty jego przyjęcia utwór nie został opublikowany.

Instytucja naukowa może, bez odrębnego wynagrodzenia, korzystać z materiału naukowego zawartego w utworze, o którym mowa powyżej, oraz udostępniać ten utwór osobom trzecim, jeżeli to wynika z uzgodnionego przeznaczenia utworu lub zostało postanowione w umowie.

Autorskie prawa osobiste

Definicja autorskich praw osobistych znajduje się w art. 16 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [pr.aut.], zgodnie z którym jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią **nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem**, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu;
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Ważne ograniczenie tak określonych praw twórcy zawarte jest w przepisach ustawy dotyczących programów komputerowych, art. 77 pr.aut. stanowi bowiem, iż w odniesieniu do tej kategorii utworów z podanego powyżej katalogu wyłączone zostały prawa twórców wskazane w punktach 3-5.

Autorskie prawa majątkowe

Definicję tych praw znajdujemy w art. 17 pr.aut., zgodnie z którym jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, **twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.**

W odróżnieniu od autorskich praw osobistych, **czas trwania autorskich praw majątkowych jest ograniczony, mogą one także przechodzić na inne osoby.**

Ograniczenia przy zawieraniu umów dotyczących autorskich praw majątkowych

- ✓ umowa może dotyczyć tylko pól eksploatacji, które są znane w chwili jej zawarcia;
- ✓ nieważność umowy w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy mających powstać w przyszłości;
- ✓ forma pisemna pod rygorem nieważności zastrzeżona dla umów o przeniesienie praw i umów licencyjnych wyłącznych.

Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu, zwana „licencją”, obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione.

Przykładowe wyliczenie pól eksploatacji znajdujemy w art. 50 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, są to:

- 1) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 2) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
- 3) w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Dozwolony użytek chronionych utworów

Prawo autorskie przewiduje sytuacje, w których wolno bez zezwolenia twórcy korzystać z już rozpowszechnionych utworów. Podstawowym w tym zakresie przepisem jest art. 23 pr.aut., który pozwala na takie **nieodpłatne** korzystanie w ramach **własnego użytku osobistego** kręgowi **osób pozostających w związku osobistym**, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.

Inne przypadki dozwolonego użytku zawarte są w art. 23¹ do art. 33⁵ pr.aut.

Zakres dozwolonego użytku został odmiennie określony w stosunku do **programów komputerowych**. Ustawodawca był w tym przypadku zdecydowanie bardziej restrykcyjny – art. 77 pr.aut. wyłącza w tej kategorii utworów stosowanie większości z uprawnień zawartych w przytoczonych powyżej przepisach, w ich miejsce zaś przewidziano m.in. prawo sporządzania kopii zapasowej, jeżeli jest to niezbędne do korzystania z programu komputerowego z wyraźnym zastrzeżeniem, iż nieważne są postanowienia umów sprzeczne z treścią przepisów ustawy (art. 75 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 76 pr.aut.).

Odpowiedzialność za naruszenie praw autorskich

Ochrona autorskich praw osobistych
(art. 78 pr.aut.)

Ochrona autorskich praw majątkowych
(art. 79 pr.aut.)

Odpowiedzialność karna za naruszenie praw autorskich
(art. 115-123 pr.aut.)

**Wzmocniona prawno-karna ochrona programów
komputerowych**
(art. 278 § 2 i art. 293 Kodeksu karnego)

**Inne podstawy dochodzenia roszczeń wynikających z
nieuprawnionej ingerencji w sferę praw autorskich**

Prawa pokrewne

Prawa do artystycznych wykonań (art. 85 do art. 93 pr.aut.) – przy czym artystycznymi wykonaniami są w szczególności: działania aktorów, recytatorów, dyrygentów, instrumentalistów, wokalistów, tancerzy i mimów oraz innych osób w sposób twórczy przyczyniających się do powstania wykonania.

Prawa do fonogramów i wideogramów (art. 94 do art. 96 pr.aut.) – przy czym: fonogramem jest pierwsze utrwalenie warstwy dźwiękowej wykonania utworu albo innych zjawisk akustycznych zaś wideogramem jest pierwsze utrwalenie sekwencji ruchomych obrazów, z dźwiękiem lub bez, niezależnie od tego, czy stanowi ono utwór audiowizualny.

Prawa do nadań programów (art. 97 do art. 99 pr.aut.) – które obejmują przysługujące bez uszczerbku dla praw twórców, artystów wykonawców, producentów fonogramów i wideogramów, organizacji radiowej lub telewizyjnej wyłączne prawo do rozporządzania i korzystania ze swoich nadań programów w zakresie określonym ustawą.

Prawa do pierwszych wydań oraz wydań naukowych i krytycznych (art. 99¹.do art. 99⁵ pr.aut.).

Własność przemysłowa

Prawa jakie składają się na własność przemysłową (zgodnie z art. 6 ustawy Prawo własności przemysłowej) są to:

- patenty i dodatkowe prawa ochronne na wynalazki;
- prawa ochronne na wzory użytkowe;
- prawa z rejestracji na wzory przemysłowe;
- prawa ochronne na znaki towarowe;
- prawa z rejestracji na oznaczenia geograficzne;
- prawa z rejestracji na topografie układów scalonych.

Na warunkach określonych w ustawie [art. 8 ust. 1] **twórcy** wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego oraz topografii układu scalonego przysługuje prawo do:

- 1) uzyskania patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji;
- 2) wynagrodzenia;
- 3) wymienia go jako twórcy w opisach, rejestrach oraz w innych dokumentach i publikacjach.

Art. 11 ust. 1. Prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa z rejestracji wzoru przemysłowego **przysługuje**, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 5, **twórcy**.

2. **Współtwórcom** wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego uprawnienie do uzyskania patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji **przysługuje wspólnie**.

3. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w wyniku wykonywania przez twórcę **obowiązków ze stosunku pracy albo z realizacji innej umowy**, prawo, o którym mowa w ust. 1, **przysługuje pracodawcy lub zamawiającemu, chyba że strony ustaliły inaczej**.

4. W umowie pomiędzy przedsiębiorcami może być określony podmiot, któremu przysługiwać będą prawa, o których mowa w ust. 1, w razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w związku z wykonywaniem tej umowy.

5. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego przez twórcę **przy pomocy przedsiębiorcy, przedsiębiorca ten może korzystać** z tego wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego **we własnym zakresie**. W umowie o udzielenie pomocy strony mogą ustalić, że przedsiębiorcy przysługuje w całości lub części prawo, o którym mowa w ust. 1.

Patenty na wynalazki

Patenty – udzielane są, bez względu na dziedzinę techniki, na wynalazki, które są nowe, posiadają poziom wynalazczy i nadają się do przemysłowego stosowania.

Przez uzyskanie patentu nabywa się prawo wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Czas trwania patentu wynosi **20 lat** od daty dokonania zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym.

Patent jest zbywalny i podlega dziedziczeniu [art. 67 ust. 1].

Umowa o przeniesienie patentu wymaga, pod rygorem nieważności, zachowania formy pisemnej [art. 67 ust. 2].

Przeniesienie patentu staje się skuteczne wobec osób trzecich z chwilą wpisu tego przeniesienia do rejestru patentowego [art. 67 ust. 3].

Współuprawniony z patentu może, bez zgody pozostałych współuprawnionych, korzystać z wynalazku we własnym zakresie oraz dochodzić roszczeń z powodu naruszenia patentu [art. 72 ust.1].

W razie zgłoszenia wynalazku albo uzyskania na wynalazek patentu przez osobę nieuprawnioną, uprawniony może żądać umorzenia postępowania albo unieważnienia patentu. Może również żądać udzielenia mu patentu albo przeniesienia na niego już udzielonego patentu za zwrotem kosztów zgłoszenia wynalazku lub uzyskania patentu [art. 74].

Uprawniony z patentu może w drodze umowy udzielić innej osobie upoważnienia (licencji) do korzystania z jego wynalazku (umowa licencyjna) [art. 66 ust. 2].

Za wynalazki nie uważa się w szczególności [art. 28]:

- 1) odkryć, teorii naukowych i metod matematycznych;
- 2) wytworów o charakterze jedynie estetycznym;
- 3) planów, zasad i metod dotyczących działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier;
- 4) wytworów, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki;
- 5) programów do maszyn cyfrowych;
- 6) przedstawienia informacji.

Wzory użytkowe i prawa ochronne na wzory użytkowe

Wzorem użytkowym – jest nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów.

Na wzór użytkowy może być udzielone ***prawo ochronne przez uzyskanie, którego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.***

Czas trwania prawa ochronnego wynosi **dziesięć lat** od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym.

Wzory przemysłowe i prawa z rejestracji wzorów przemysłowych

Wzorem przemysłowym – jest nowa i posiadająca indywidualny charakter postać wytworu lub jego części, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację.

Na wzór przemysłowy udziela się ***prawa z rejestracji przez uzyskanie, którego uprawniony nabywa prawo wyłącznego korzystania z wzoru przemysłowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.***

Uprawniony **może zakazać osobom trzecim** wytwarzania, oferowania, wprowadzania do obrotu, importu, eksportu lub używania wytworu, w którym wzór jest zawarty bądź zastosowany, lub składowania takiego wytworu dla takich celów.

Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego obejmuje każdy wzór, który na zorientowanym użytkowniku **nie wywołuje odmiennego ogólnego wrażenia**. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego ogranicza się do **wytworów tego rodzaju, dla których nastąpiło zgłoszenie**.

Prawa z rejestracji wzoru udziela się na **25 lat** od daty dokonania zgłoszenia w Urzędzie Patentowym, podzielone na **pięcioletnie okresy**.

Artykuł 116 ustawy przewiduje ważne ograniczenie dla osób uprawnionych stwierdzając, iż **ochrona praw majątkowych do utworu, przewidziana w przepisach prawa autorskiego, nie ma zastosowania do wytworów wytworzonych według wzoru przemysłowego i wprowadzonych do obrotu po wygaśnięciu prawa z rejestracji udzielonego na taki wzór**.

Znaki towarowe i prawa ochronne

Znakiem towarowym – może być każde oznaczenie, które można przedstawić w sposób graficzny, jeżeli oznaczenie takie nadaje się do odróżnienia towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa. Znakiem towarowym może być w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, a także melodia lub inny sygnał dźwiękowy. Przez znaki towarowe rozumie się również znaki usługowe.

Towarami – są w szczególności wyroby przemysłowe, rzemieślnicze, płody rolne oraz produkty naturalne, zwłaszcza wody, minerały, surowce, a także, z zastrzeżeniem art. 174 ust. 3 ustawy, usługi.

Znakami towarowymi podrobionymi – są użyte bezprawnie znaki identyczne lub takie, które nie mogą być odróżnione w zwykłych warunkach obrotu od znaków zarejestrowanych, dla towarów objętych prawem ochronnym.

Na znak towarowy może być udzielone **prawo ochronne**

Przez uzyskanie ***prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego używania znaku towarowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.***

Czas trwania prawa ochronnego na znak towarowy wynosi **10 lat** od daty zgłoszenia znaku towarowego w Urzędzie Patentowym z tym, że prawo ochronne na znak towarowy **może zostać, na wniosek uprawnionego, przedłużone dla wszystkich lub części towarów, na kolejne okresy dziesięcioletnie.**

Topografie układów scalonych i prawa z rejestracji

Topografią układu scalonego – jest rozwiązanie polegające na przestrzennym, wyrażonym w dowolny sposób, rozplanowaniu elementów, z których co najmniej jeden jest elementem aktywnym, oraz wszystkich lub części połączeń układu scalonego, przez który rozumie się jedno lub wielowarstwowy wytwór przestrzenny, utworzony z elementów z materiału półprzewodnikowego tworzącego ciągłą warstwę, ich wzajemnych połączeń przewodzących i obszarów izolujących, nierozdzielnie ze sobą sprzężonych, w celu spełniania funkcji elektronicznych.

Ochrona topografii ustaje po **dziesięciu latach** od końca roku kalendarzowego, w którym topografia lub układ scalony zawierający taką topografię był wprowadzony do obrotu, lub końca roku kalendarzowego, w którym dokonano zgłoszenia topografii w Urzędzie Patentowym, w zależności od tego, który z tych terminów upływa wcześniej.

Oznaczenia geograficzne i prawa z rejestracji

Oznaczeniami geograficznymi - są oznaczenia słowne odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do nazwy miejsca, miejscowości, regionu lub kraju (teren), które identyfikują towar jako pochodzący z tego terenu, jeżeli określona jakość, dobra opinia lub inne cechy towaru są przypisywane przede wszystkim pochodzeniu geograficznemu tego towaru.

Osobie, której towary spełniają warunki korzystania z oznaczenia geograficznego, przysługuje prawo jego używania w obrocie. Może ona również wystąpić do Urzędu Patentowego z wnioskiem o wpisanie jej do rejestru jako uprawnionej do używania tego oznaczenia.

Ochrona oznaczenia geograficznego jest **bezterminowa** i trwa od dnia dokonania wpisu do rejestru oznaczeń geograficznych, prowadzonego przez Urząd Patentowy.

Odpowiedzialność za naruszenie praw własności przemysłowej

**odpowiedzialność cywilna za naruszenie praw własności
przemysłowej**

**odpowiedzialność karna za naruszenie praw własności
przemysłowej**

ochrona o charakterze administracyjnym

**inne podstawy dochodzenia roszczeń wynikających z
nieuprawnionej ingerencji w sferę praw własności
przemysłowej**

Ochrona przed nieuczciwą konkurencją

Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

(art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji)

Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności:

- wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa,
- fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług,
- wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług,
- naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa,
- naśladownictwo produktów.

Inne podstawy dochodzenia roszczeń wynikających z nieuprawnionej ingerencji w sferę własności intelektualnej – **ochrona dóbr osobistych w Kodeksie cywilnym**

Art. 23 K.c. Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, **twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska**, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24 § 1 K.c. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. **Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.**

AKTY PRAWNE

zestawienie

- ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2006 r. nr 90, poz. 631, ze zmianami)
- ustawa z dnia 30 czerwca 2000 roku Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2003 r. nr 119, poz. 1117, ze zmianami)
- ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 16 kwietnia 1993 r. (t.j. Dz.U. z 2003 r. nr 153, poz. 1503, ze zmianami)
- ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz.U. z 2007 r. nr 50, poz. 331, ze zmianami)
- Kodeks cywilny ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. z 1964 r. nr 16, poz. 93, ze zmianami)